

Дата: 24.01.2023р.   Урок: Музичне мистецтво   Клас: 6-Б

Тема. Грають віртуози. Камерно-інструментальна скринька.

Мета. Ознайомити з особливостями розмаїття та типологією камерно-інструментальних жанрів, розглянути камерно-інструментальну музику відомих композиторів та їхні сучасні обробки, ознайомити з поняттям «віртуоз» та «імпровізація в музиці», розказати про історію створення та особливості виготовлення скрипки та ознайомити з видатними іменами скрипкових майстрів.

Розвивати вміння учнів уважно слухати камерно-інструментальну музику та знаходити на слух характерні особливості музики імпровізаційного складу, вміння виразно виконувати пісні, створювати власний музичний супровід до пісні на елементарних інструментах.

Виховувати інтерес до слухання класичної інструментальної камерної музики та виконання дитячих пісень українських композиторів.

Хід уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання.

2. Актуалізація опорних знань.

- Музика якого жанру звучала на минулому уроці?
- Розкажіть про його особливості.
- У кожному жанрі та музичній формі написано твір Бетховена «До Елізи»? Що вам відомо про положення назви твору?
- Які різновиди інструментальної музики ви знаєте? Розкажіть про них.

3. Мотивація до навчання. Повідомлення теми уроку.

**ЗАПРОШУЮ У НЕПОВТОРНИЙ СВІТ
ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ МУЗИКИ, ЩО МАЄ БЕЗЛІЧ
РІЗНОМАНІТНИХ ЖАНРІВ І МУЗИЧНИХ ФОРМ.**

4. Новий матеріал для засвоєння. Бесіда з учнями про скриньку камерно-інструментальної музики.

Цікаво знати, що в мистецькій скарбничці композитора є багато музичних жанрів, які належать до камерно-інструментальної музики. З ними

ми будемо ознайомлюватися упродовж декількох наступних уроків.

Запам'ятайте назви цих жанрів.

Робота зі схемою.

Пригадайте! Нотний запис музичного твору робить композитор, а виконують твір зазвичай інші музиканти — виконавці. Та сьогодні ми поговоримо про композитора, який надзвичайно майстерно виконував власні твори. Сучасники називали його віртуозом! Хто ж він? Це геніальний композитор та виконавець **Ніколо Паганіні**.

Музичне сприймання. Н. Паганіні. Каприс №.24 у виконанні заслуженого артиста України Олега Криси <https://youtu.be/SqUc1uTxTQo>

Аналіз музичного твору.

1. Розкажіть про особливості звучання прослуханого твору.
2. Який інструмент звучав? Як називають виконання твору одним музикантом?
3. Охарактеризуйте засоби музичної виразності цього твору.
4. Хто є автором твору? Що вам відомо про цього композитора?

Відомості про композитора.

Ніколо ПАГАНІНІ (1782-1840)

Італійський скрипаль-віртуоз, композитор та гітарист. Одна з найяскравіших особистостей музичної історії XVIII-XIX століть. Віртуоз-музикант добре знався на музичних інструментах. Він мав колекцію скрипок майстрів стародавньої Італії. Особливо виділяв Паганіні скрипку роботи Гварнері. Уславлений інструмент хтось влучно назвав «удовою Паганіні». Згідно із заповітом музиканта, «удову Паганіні» було передано у власність міста Генуя. Все скрипкове мистецтво наступних епох розвивалося під впливом стилю Паганіні — його прийомів уживання піцикато, подвійних нот і різних фігурацій. Власні твори маестро насичені надзвичайно складними пасажами, що свідчать про багатство його технічних прийомів. На гми Паганіні інші композитори створили безліч творів — відомі варіації Й. Брамса, С. Рахманінова тощо.

Музичний словничок

Капричо, або каприс (італ. саргіссіо — примха, каприз) — інструментальна п'єса довільної форми, у блискучому віртуозному стилі, що ґрунтується на імітації.

Виконання творчого завдання.

Послухайте музику Н. Паганіні в сучасній обробці. Порівняйте звучання цього твору з оригіналом та вкажіть відмінності.

Музичне сприймання. Н. Паганіні. Каприс №24 у виконанні Ванесси Мей (сучасна обробка) <https://youtu.be/Dxfh-dlTH3M> .

Відомості про виконавця твору.

Знаменита британська скрипалька **Ванесса Мей (1978 р.н.)** відома насамперед завдяки техно-обробкам класичних творів. Її музичний стиль визначають як «скрипкове техно-акустичне злиття». Для творів, які виконує Ванесса Мей, характерна імпровізація.

Музичний словничок

Імпровізація (від лат. *improvisus* — непередбачений) — це створення музики без попередньої підготовки, експромт.

Віртуоз (від лат. *virtus* — сила, доблесть, талант) — артист-музикант, який досконало володіє виконавською технікою.

Відомості про виникнення імпровізацій.

Імпровізації належить вагоме місце в народній музичній творчості. Була поширена також у концертній практиці XVIII ст. у вигляді сольних каденцій, фантазій, хоральних обробок тощо.

Імпровізацією також називають музичний твір, написаний у довільній формі.

Відомості про історію виникнення та розвитку музичного інструмента скрипка.

Скрипка входить до складу сімейства струнно-смичкових інструментів. Вона має 4 струни. З'явилася скрипка приблизно в середині XVI століття, її прообразом була віола. Музиканта, котрий грає на скрипці, називають скрипалем.

Форми скрипки встановилися до XVI століття; в тому ж столітті та на початку наступного творили майстри скрипок сімейства Амати. Їхні інструменти й досі вирізняються прекрасною формою та чудовим матеріалом. Загалом Італія славилася виробництвом скрипок, серед яких нині надзвичайно високо цінують скрипки Страдіварі та Гварнері.

Усі майстри мріють дізнатися секрет звучання скрипки Страдіварі. Френсіс Шварц, професор із Федеральної лабораторії матеріалознавства і технології Швейцарії, вважає, що звучання скрипки залежить не лише від струн, а й від фізичних особливостей деревини. Йому вдалося винайти метод обробки, який дозволяє досягти звучання, аналогічного скрипці Страдіварі. Цей метод полягає в застосуванні спеціального грибка. Найважливішими властивостями скрипкової деревини, які дозволяють отримати ідеальний звук, є рівень щільності та модуль пружності.

Великий скрипковий майстер Антоніо Страдіварі використовував деревину, яка росла в дуже холодний період упродовж 1645—1715 років. У той час була довга зима і холодне літо. Через це дерева росли повільно, але рівномірно. Саме це надавало деревині необхідних властивостей. Починаючи з 1690 року Страдіварі самостійно зайнявся виготовленням скрипок. Його спроби покращити цей інструмент виявилися успішними. Страдіварі

виготовив невелику кількість скрипок, переважно ж він робив віолончелі й альти. Збереглося майже 650 інструментів його роботи.

Виконання творчого завдання.

Спробуйте стати віртуозом, візьміть ударний інструмент і під фонограму створіть свою ритмічну імпровізацію.

Фізкультхвилинка <https://youtu.be/EkHLOzvAl8Q> .

Розспівування. Поспівка. Вправи для розвитку музичного слуху та голосу https://www.youtube.com/watch?v=p_4GRka2sgI .

Виконуємо пісню «Зима» (сл. і муз. В.Островського)
<https://youtu.be/BDpQmxPyFrI> .

Виконання пісні під фонограму, розучування другого та третього куплетів.

Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.

- Які музичні жанри входять до камерно-інструментальної скриньки?
- Про який музичний жанр ішлося на уроці?
- Що таке імпровізація? Кого ми називаємо віртуозом?
- Яку музику ми слухали у виконанні віртуозів?

Домашнє завдання.

Проведіть дослідження за допомогою літературних джерел, інтернет-ресурсів та знайдіть інформацію про відомих віртуозів минулого та сучасності. Відшукайте фото виконавців. Свою роботу надішліть на платформу HUMAN або на електронну адресу вчителя ndubacinskaa1@gmail.com.